

ARKADAŞ SABAHATTİN ÇAKIRI YİTİRDİK

11 Ekim 1974 günü, BİLFER TİCARET VE SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİ'nin MALATYA - HEKİMİHAN MADEN İŞLETMESİ'nde çalışan arkadaşımız Maden Yüksek Mühendisi SABAHATTİN ÇAKIR, bir grup tarafından dövülmüş, tüm uğraşılara karşın, kurtarılamıyarak 15 Ekim 1974 günü saat 14.45'te tedavi gördüğü Hacettepe Hastanesi'nde yaşamını yitirmiştir.

Dövülme olayını, Odamız ancak üç günlük bir gecikmeden sonra öğrenebilmiştir. Belirli çevrelerce saklanmak istenen olay, arkadaşımızın durumu kritik aşamaya geçmesinden sonradır ki Odamıza iletilmiştir.

Arkadaşımızın yaşam kavgası yakından izlenirken, öncelikle Başbakan ve ilgili Bakanlıklara aşağıdaki telgrafın çekilmesi gerekli ve yararlı görülmüştür :

SAYIN BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN
SAYIN CAHİT KAYRA
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR
BAKANI

SAYIN ŞEVKET KAZAN
ADALET BAKANI
SAYIN OĞUZHAN ASILTÜRK
İÇİŞLERİ BAKANI

SAYIN ÖNDERSAV
ÇALIŞMA BAKANI

11.EKİM.1974 GÜNÜ, BİLFER TİCARET VE SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİNİN MALATYA - HEKİMİHAN İŞLETMESİNDE ÇALIŞAN MADEN YÜKSEK MÜHENDİSİ SABAHATTİN ÇAKIR BİR GRUP TARAFINDAN DÖVÜLMÜŞTÜR. LİNÇ - NİTELİĞİ TAŞIYAN VE MADEN MÜHENDİSİNİ 11 EKİMDEN BU YANA KOMADA BIRAKAN BU OLAY, SON GÜNLERDE YOĞUNLAŞAN İŞÇİ ÇIKARILMASI VE İŞÇİ ÜCRETLERİNİN ÖDENMEMESİNDEN DOĞMUŞTUR, ÇALIŞANLARIN BİRBİRİNE DÜŞÜRÜLMESİNİN SOMUT BİR ÖRNEĞİ OLAN BU OLAY, TEMELDE MÜHENDİSLERİN İŞVEREN TEMSİLCİLERİ OLARAK TANIMLANMASINDAN KAYNAKLANMAKTADIR. BU SOSYAL OLAYIN TÜM YÖNLERİMLE AÇIĞA ÇIKARILMASI GEREKMEKTEDİR.

SAYGILARIMIZLA

T.M.MÖ.B.
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI.
YÖNETİM KURULU a.

MURAT TURAN
BAŞKAN

Tüm uğraşılara karşın, arkadaşımız SABAHATTİN ÇAKIR, kurtarılamıyarak, 15 Ekim 1974 günü ölmüştür. Cenaze töreninden sonra, olayın gerçek yüzünü ortaya çıkarmak amacıyla araştırma ve soruşturmalarına yönelen Odamız, öncelikle HEKİMİHAN'daki işletme yetkilileri ve görgü tanıkları ile bir ortak toplantı düzenlemiştir. Ortak toplantı sonucu, olay ile ilgili, yukarıdaki telgrafta da beliren düşüncelerimiz, daha da keskinleşmiş ve billurlaşmıştır.

Olay, kaba çizgileriyle bir basın bildirisi ile kamuoyuna iletilmiştir. Basın bildirisinin metni aynen şöyledir :

Linç niteliği taşıyan olay genelde Türkiye'nin sosyo - ekonomik yapısının, özelde madencilik sektörü yapısının sonucudur.

Olayın geçtiği Malatya - Hekimhan Maden İşletmesi BİLFER TİCARET VE SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİNİN alt kuruluşudur. Maden Y. Mühendisi SABAHATTİN ÇAKIR bu işletmede çalışmaktaydı.

Bilfer şirketi, madensel hammadde üretimi ve çok sayıda maden sahasını elinde bulunduran özel madencilik kuruluşudur. Genelde olduğu gibi bu şirket de çok uluslu madencilik şirketleriyle doğrudan ve dolaylı ilişkiler içindedir. Bu nedenden dolayıdır ki madensel hammadde kaynaklarının elde edilmesi, üretimi, nicelik ve nitelik olarak yabancı istemler doğrultusunda olmaktadır.

Bu yapıda olan şirketin üretim bölgelerindeki politikası, bölgenin egemen güçleriyle sarı ilişkiler sürdürmek olmaktadır. Doğal olarak siyasi platformda da yer alan bu güçlerle, emek üzerine yoğunlaşan sömürsünün sürekliliğini sağlamaktadır. Dış isteme bağlı üretimin gereği, istediği yerde çalışmamak veya çalışmak zorunluluğu doğmaktadır. Bu zorunluğun beraberinde getirdiği işçi çıkarılması ve işçi ücretlerinin dilediğinde ödemesi işlerliği sarı ilişkilerden yararlanılarak sürdürülmektedir.

Bu şirket son altı ayda yoğunlaşan çalışanlara ücret ödememe politikasını Türkiye düzeyindeki tüm işletmelerinde uygulamaktadır.

Nitekim, Malatya - Hekimhan işletmesindeki işçiler Mayıs ayında ücretlerini alabilmek için direnişe geçmişler, Eylül ayında 190 işçinin işine son verilmiştir. En son olarak Ekim ayında da 35 yükleme işçisinin işine ücretleri ödenmeden son verildi.

İşte bu yapı ve olaylar zinciri içinde Maden Y. Mühendisi SABAHATTİN ÇAKIR sarı ilişkilere gücünce karşı çıkmış, durdurmuş ve işçilerin ücretlerini sağlayabilme yönünde olumlu tavır takınmıştır. Bu olumlu tavırları sonucudur ki işveren tarafından «mecburi izin» kullanmaya kadar itilmiştir. Ne var ki; sermayenin kendini saklaması işlerliği burada da açıklıkla sürdürülmüş, SABAHATTİN ÇAKIR işveren olarak gösterilmiştir. Bölge egemen güçlerince sarı ilişkilerinin yok edilmesi tehlikesinden dolayı kasıtlı olarak boy hedefi haline getirilmiştir. Nitekim, sosyal patlama sonucu arkadaşımız dövülmüş ve hayatını kaybetmiştir. Bu derece somutlaşan olaylar zinciri işverenin kayıtsızlığı belirli bir anlam taşıyorsa da, yetkili - yasal, kişi - kurumların duyarsızlığı anlamsız kalmaktadır.

Gerçekte bu duyarsızlığın sosyo - ekonomik yapı içinde anlam taşıdığı bilinmektedir. Ancak bu olayın gerçek sorumlularını ve uygulayıcılarını ortaya çıkarmak bu yapının üzerine yürüyerek sağlanabilir.

Teknik elemanları, «işveren temsilciliği» gibi takma sıfatlarla ve yasalarla çalışanlardan koparmaya çalışanlar başarıya ulaşamayacaklardır.

Maden Mühendisleri Odası olarak gereken uyarıyı yaparken bu somut olayla haklılığımızda kanıtlandığı ve mücadelemizin her geçen gün daha büyük engellerle karşılaşarak devam edeceği bilincindeyiz.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANI
MURAT TURAN

Bu basın bildirisi, gazetelerde ve radyodan kamuoyuna duyurularak, belirli çevrelerce olaya ilişkin yanlış aktarmaları geri plana itmiş, olayın gerçek yüzü - kısmen de olsa - kamuoyunca öğrenilmiştir. 21 Ekim 1974 günü saat 23.00 haber bülteninde, basın bildirimiz, aynen şöyle yansımıştır :

Maden Mühendisleri Odası Başkanı Murat Turan, Maden Yüksek Mühendisi Sabahattin Çakır'ın ölümüne yolaçan olay hakkında bir açıklama yaptı. Murat Turan, Malatya'da bir maden işletmesinde çalışan Sabahattin Çakır'ın işçiler tarafından dövüldüğünü ve hayatını kaybettiğini öne sürerken işverenin hatalı tutumunun olaya yol açtığını iddia etti.

Yüksek Mühendis Çakır'ın işveren temsilcisi olarak gösterildiğini öne süren Turan,

«— Teknik elemanları işveren temsilciliği gibi takma sıfatlarla ve yasalarla, çalışanlardan koparmaya çalışanlar da başarıya ulaşamayacaklardır.» dedi.

Aynı basın bildirisi, 22 Ekim 1974 günkü gazetelerde de aynen şöyle yer almıştır :

"Mühendis Çakır Sermayenin Hedefi Olmuştu,,

ÖLDÜRÜLEN MÜHENDİS İLE İLGİLİ AÇIKLAMA YAPILDI

Maden Mühendisleri Odası Başkanı Murat Turan Maden Yüksek Mühendisi Sabahattin Çakır'ın ölümüne yolaçan olayla ilgili olarak yaptığı açıklamada, Sabahattin Çakır'ın işveren değil işletmede çalışan bir maden yüksek mühendisi olduğunu, işçi haklarını savunduğunu, ancak işveren tarafından işveren vekili imiş gibi gösterilerek boy hedefi yapıldığını söylemiştir.

Murat Turan bu konuda şunları söylemiştir :

«Linç niteliğini taşıyan olay genelde Türkiye'nin sosyo - ekonomik yapısının, özelde madencilik sektörü yapısının sonucudur.

Bilfer Şirketinin üretim bölgelerindeki politikası, bölgenin egemen güçleriyle sarı ilişkiler sürdürmek olmaktadır. Doğal olarak siyasî platformda da yer alan bu güçlerle, emek üzerine yoğunlaşan sömürsünün de sürekliliğini sağlamaktadır.

Bu şirket son altı ayda yoğunlaşan çalışanlara ücret ' ödeme politikasını Türkiyedüzeyindeki tüm işletmelerin de uygulamaktadır.

İşte bu yapı ve olaylar zinciri içinde maden yüksek mühendisi Sabahattin Çakır sarı ilişkilere gücünce karşı çıkmış, durdurmuş ve işçilerin ücretlerini sağlayabilme yönünde olumlu tavır takınmıştır. Bu olumlu tavırları sonucudur ki işveren tarafından «mecburi izin» kullanmaya kadar itilmiştir.

Ne var ki, sermayenin kendini saklaması işleri burada da açıklıkla sürdürülmüş, Sabahattin Çakır işveren olarak gösterilmiştir. Bölge egemen güçlerince de sarı ilişkilerinin yok edilmesi tehlikesinden dolayı kasıtlı olarak boy hedefi haline getirilmiştir. Nitekim, sosyal patlama sonucu arkadaşımız dövülmüş ve hayatını kaybetmiştir.

Teknik elemanları, işveren temsilciliği gibi takma sıfatlarla ve yasalarla çalışanlardan koparmaya çalışanlar da başarıya ulaşamayacaklardır.»

Olayın geçtiği Malatya - Hekimhan Maden İşletmesi «Bilfer Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi»'nin alt kuruluşudur. Maden Yüksek Mühendisi Sabahattin Çakır bu işletmede çalışmaktaydı.

Arkadaş Sabahattin ÇAKIR Olayının Sosyo - Ekonomik Analizi

Çeşitli kaynaklardan ve bölgede yapılan yerinde araştırmalarla derlediğimiz bilgiler ile arkadaşımızın öldürülmesi olayına tutarlı bir yaklaşımı amaç edindik. Olayın öyküsü ve bu öykünün belirleyici etkenlerini ortaya koymayı ödev bildik.

Analize girişmeden, arkadaşımızı tanımamız yararlı olacaktır.

Arkadaş Sabahattin Çakır'ın Kısa Yaşam Öyküsü

Adı - Soyadı	SABAH AHİN ÇAKIR
Ana Adı	ŞAZİYE
Baba Adı	İSMAIL
Doğum Yeri	REŞADİYE/TOKAT
Doğum Tarihi	1936
Tabiiyeti	T.G.
Öğrenimi	
İlkokul	REŞADİYE
Ortaokul	NIKSAR
Lise	TOKAT, GAZİOSMANPAŞA
Üniversite	İ.T.Ü. MADEN FAKÜLTESİ
Mezuniyet Tarihi	ŞUBAT 1961
Bildiği Yabancı Dil	ALMANCA VÉ FRANSIZCA

İş Yaşamı

1961 - 1968	D.S.İ.
1968-1970	ASKERLİK
1970-15.10.1974	BİLFER TİCARET VE SANAYİ LİMİTEDŞTİ.... (Bu tarihler arasında bir yıl yakın bir süre de FETHİYE KROM İŞLETMELERİNDE çalışmıştır.)

Medeni Durumu Evli- ve bir çocuklu (Oğlan, dokuz yaşında)

En önemli özellikleri DÜRÜSTLÜK VE YİĞİTLİK

Sosyo - Ekonomik Analiz

Olay, açık bir LİNÇTİR.

Arkadaşımız SABAHATTİN ÇAKIR'ın öldürülmesi, gerçekte, genel olarak Türkiye'nin sosyo-ekonomik, özelde ise MALATYA - HEKİMHAN yöresinin sosyo-ekonomik yapılarındaki çelişkileri içeren ve açığa vuran somut ve de sosyal bir olaydır. Başka bir deyişle, arkadaşımızın öldürülmesi basit bir öldürme - öldürülme olayı değildir.

Olay, sosyal bir patlamadır. Sosyal bir olgunun bir süreç içinde gelişerek bir noktada nitelik değiştirmesidir. Yani patlamasıdır.

Olay, arkadaşımız SABAHATTİN ÇAKIR'ın MALATYA - HEKİMHAN'daki çıkar ve sarı ilişkiler yumağı içindeki uğraşlarında doğru değerlendirme yapamamasının sonucu yitirici olanıdır.

Olay, belirli çevrelerce kamu oyuna duyurulmak istenmemiş, zorunluluklar bastırınca da, bu kez çarpıtılarak yansıtılmıştır.

Olay, utanılmadan, geçmişten gelen nedenlerden soyutlanarak, işçi ? mühendis çe^kişmesi sonucunda ortaya çıkan basit bir olay gibi gösterilmek istenmiştir.

Gerçek olmayan ve de gözleri başka taraflara yöneltmeyi amaçlayan bu iğrenç ifadeler, ne denli güçlü olursa olsun, doğruları perdeleyemez...

DEĞERİN EMEK ÜRÜNÜ olduğunun bilincinde olan bir insanın, yaşamının her devresinde işçilerle yabancılaşmaması, tersine onlarla her zaman BÜTÜNLEŞMESİ gerekir.

Kaldı ki bir teknik eleman bu değere kendisinin de KAFA EMEĞİ ile katıldığı, böyle bir gerçeklik karşısında, birlikte çalıştığı işçilere ters düşmemesi gerektiğinin de bilincinde olmalıdır. Bu doğru yöntem işveren çevreleri ve onlarla çıkar birliği içindeki lerce hoş karşılanmadığı gibi çok yönlü engellemeleri doğurmaktadır. Bu işlerlik günümüz Türkiye'sinde her iş yerinde görülmektedir. Tüm meslektaşlarımızın daha doğrusu tüm teknik eleman kitlesi bu sorun üzerinde kafa yormak zorundadır. Toplumumuzu oluşturan sınıf ve tabakalardan hangisinde yer alındığı bir kez daha saptanmalı, giderek hangi sınıf ve tabakalarla nasıl BÜTÜNLEŞMESİ gerektiği konusunda, durum muhakemesi yapılması gerekliliği kanısındayız. Olayı hazırlayan sosyo - ekonomik nedenleri, olayın öyküsü ile birlikte vermeğe ça-lışacağız.

Gerek olayın öyküsünün, gerekse de getirilecek yorumların daha kolay izlenmesi açısından belirli ön bilgilerin aktarılmasında yarar vardır, önce arkadaşımızın çalıştığı KURULUŞ hakkında edindiğimiz bilgileri sıralıyalım.

Maden Haklarının Temerküzü ve Ortak Pazar

1959 yılında kurulan BİLFER Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi bu gün Türkiye'de madencilik alanında, sayıları bine ulaşan kuruluşlardan, önemli ve büyük sayılan dört — beşinden biridir. 1971 yılı itibariyle sermayesi 1.000.000 TL. kadar görülen bu kuruluş, belirli maden türlerinde REZERV Çoğunluğuna ve de Maden Haklarının büyük bir

kısmına sahip bulunmaktadır. Kuruluşundan günümüze dek her geçen yıl büyüyen, «FAKİR MADENCİ KALABALIĞI, içinden sıyrılıp bir düzeyde TEKELEŞEN bu kuruluşun, bugün için; demir krom, kurşun ve maden kömürü türlerinde önemli miktarda REZERV ve Maden Haklarını elinde bulundurduğunu görüyoruz. Bizim gibi ülkelere özgü, yüksek kârı amaçlayan ve üretim politikasını, dünyaya egemen çok uluslu tekellerin güdümüne göre ayarlayan bu kuruluş, büyük oranda iç krediler sağlayabildiği gibi son yıllarda da dış kaynaklı kredileri de kendine çekebileceği bir düzeye gelmiştir. Ereğli Demir - Çelik'ten alınan krediler, iç kredilere bir örnektir. 1973 yılında alınan ve tutarı 8,5 milyon olan kredi, demir cevherine karşılık verilmiştir. Bilindiği gibi, Ereğli — Demir - Çelik'e demir cevherinin bir kısmını bu kuruluş, sağlamaktadır.

Bu kuruluşa ilişkin, son yıllarda görülen en önemli gelişme, büyük oranda MADEN Hakları'nın bu kuruluşta toplanması yani Maden Haklarının Temerküzü olgusudur. Özellikle bakır, kurşun ve kalay ile ilgili ARAMA RUHSATLARINDAKİ ARTIŞ buna örnektir. Fransızlarla yapılan ön çalışmaların bir bölümü bitmiş bulunmaktadır. Çok kısa süre sonra çok uluslu tekellerle kaynaşarak büyük çapta yatırımların gündeme gelmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Bilindiği gibi, AET'ye Geçiş Döneminin 2. Aşamasının 2. Yılı Bitmeden (1979) AET uyruklu kişilere açılacak faaliyet alanları içinde baş sırada şu alanlar yer almaktadır.

«Kömür Madeni İşletmeciliği, Diğer Metal Madenler İşletmeciliği, Ham petrol ve tabii gaz işletmeciliği (Keşif ve Sondaj hariç), Taş, kil, kum ocağı işletmeciliği.»

İşte bu nedenle, güdük düzeyde TEKELEŞEN bu kuruluş, büyük bir olasılıkla bir iki yıl içinde AET'ye üye ülkelere ait çok uluslu tekellerle, özellikle FRANSIZ kökenli tekellerle ortak girişimlere girecektir. Bir ay ya da iki ay kadar kısa bir süre içinde yüze yakın bakır sahalarının ön anlaşmalara göre ortak olarak arama için kapatılması bu nedendir. Dokuzlar olarak bilinen bu ORTAK PAZAR ülkeleri, bilindiği gibi MADENSEL HAMMADDELER açısından % 70 dışa bağımlı, özellikle bakır, kalay gibi madensel hammaddeler de % 100'e yakın dışabağımlıdır.

İşçi.. Ücretleri Neden Ödenmiyor ?

Tüm bu açıklamalar son dönemlerde çeşitli üretim birimlerinde, işçi ücretlerinin ödenmemesi nedenlerini açıklar niteliktedir. Basında yayınlanan nedenler, göstermeliktir. Ereğli Demir - Çelik'in aldığı cevherlerin karşılığını ödemeyi geciktirdiği için İŞÇİ ÜCRETLERİNİN ödenmemesi yolundaki gösterilmek istenen neden, yanlıştır, öğrenildiğine göre taraflar arasında yapılan anlaşma şöyledir. Cevherin Hekimhan İstasyonunda tesliminden 15 gün içinde, bedelin % 90'ı ödenmektedir: Cevher bedelinin verilmemesi ya da geciktirilmesi yanlış olup, olsa olsa eskiden beri verilen kredilerin kesilmesi söz konusudur. Gerçekte, bu noktada fazla durulmaması gerekir. Çünkü, ücretlerin yukarıda gösterilmek istenen nedenlerden ötürü ödenmemesi, işçileri ve Mühendisleri bağlamaz. Acaba bu ücret politikası, daha sonraki büyük girişimler gözetilerek mi böyle uygulanıyordu? Yoksa krom fiyatlarındaki artma nedeniyle, yatırımların kroma kaydırılmasından mı? Bu soruların tek cevabı vardır. EVET... Bu nedendir ki, Ereğli Demir - Çelik'in cevher bedellerinin ödenmesi işlerliği değiştirilmiş, işletmelere değilde şirket merkezine gönderilmeye başlanılmıştır. Çalışanların ücretlerini uzun süre

ödemeden doğan büyük huzursuzluklarda ancak işletme yöneticisi adına merkezden para gönderme yönteminde yasal işlerliklerden (haciz vb.) kurtulmak için uygulanmaktadır. Çünkü, gönderilen para işçilerin alacaklarının tümü olmamaktadır.

Evet! İşçi ücretlerinin ödenmemesi ya da genelde kuruluşun ücret ödeme politikası, arkadaş Sabahattin Çâkır'ın öldürülmesini hazırlayan potansiyele kaynak olması açısından önemlidir;

Kuruluşun çeşitli işletmelerinde bulunan mühendis arkadaşların, özellikle ücretlerin geciktirilme işlemlerinin yoğunlaştığı son altı ayda zaman zaman çalışma düzenlerinin bozulmasından Ötürü merkeze (Ankara'ya) gelerek işveren! sert dille zorlamaları, savımızı doğrulayan kanıtlardır. Ve Sabahattin Çâkır arkadaşımız iki üç kez iş yerinden merkeze gelerek işverene; «Ben artık çalışmıyorum. İşçilerin ücretlerini almadıkça işyerine dönmeyeceğim.» biçiminde uyarı ve istemlerine karşın: Neden arkadaşımıza zorunlu izin verilmek istenmiştir? Ne amaçlanmaktaydı başka bir işletmeye gitmesi teklifiyle? Bu kuruluşta çalışan tüm mühendis arkadaşlarımızın, kuruluştan geçmiş yıllardan alacaklı oldukları bilinen bir gerçektir. Bu ücret ödeme yöntemi, gerçekte, genel bir işlerliktir. Gebe bırakmayı, ansızın bırakıp, gitmeleri önlemeyi amaçlayan bu işlerlik arkadaşımız Sabahattin ÇAKIR için de uygulanmıştır. Arkadaşımızın 1972 yılına dek uzanan alacağı bulduğu da bilinmektedir. Emeği ile geçinme durumunda bulunan arkadaşımızın İşsizlik ve pahalılığın bu denli yoğunlaştığı günümüzde, bırakıp gidememesi ya da İstifa edememesi bu noktada sorulacak soruların karşılığı olur kanısındayız.

Hekimhan ye Bilfer...

İşletme, kasaba halkı, işçiler, sendika gibi öğeler arasındaki ilişkilerin analizi bu olaya ışık tutacaktır.

Geçmişte tarım ve hayvancılık bölgesi olarak bilinen yörede feodal ve yarı - feodal kaynaklı sülale egemenliği; bölgede kapitalist üretim biçiminin belirmesine karşın çözülmemiş, yeni bir deriye bürünerek günümüze dek gelmiştir. Sülale egemenliğini içeren yarı - feodal yapı; önce ulaşım olanaklarının kazanılmasıyla (demiryolunun gelmesi) pazara açılmış, daha sonra da bölgeye DIŞARIDAN İTHAL EDİLEN MADEN SANAYİ ile, yapısı daha da değişmiştir. Yeni koşullara ayak uyduran bu sülaleler ticari yaşamı ellerine geçirirlerken toprakla olan ilişkilerini sürdürmektedirler. Cızırıklar, Mutlular ye Çavdarlar olarak bilinen, yörenin egemen sülaleleri politik arena da yerlerini belirlerlerken, politik ne-denlere kadar uzanan İç sürtüşmeleri BILFER'in BİLGİN Madencilik ismi altında bölgeye gelişine dek sürmüştür, Artık sürtüşmeler bir tarafa bırakılmış, cevher nakliyesi, stoklanması, yedek parça ve akaryakıt ticareti ile doğan yeni gelirleri aralarında üleşmişlerdir. Bilfer Ticaret ye Sanayi Limited Şirketi bu ilişkilerden yoğun emek sömürsüne kadar uzanan çıkarlarını sağlarken, egemen sülalelerin ekonomik çıkarlarının yanında bölgesel hakimiyetleri de pekiştirir.

Ancak BILFER'in madencilik sektöründeki sivrilmesi, iç kredilerden yararlanırken çok uluslu şirketlerle dolaylı ilişkilere girmesi bu egemenlerle olan çıkar ilişkilerinin değişmesine neden olmuştur. Şirketin yeni makineler İlavesiyle üretimi hızlandırma ve arttırmasının yanında egemen sülalelere ihale biçimi vermiş olduğu işleri kendisinin yapması örneklenebilir. Şirketten çıkarları kaybolan bu egemen çevrede, şirketin yönetimini ele geçirme isteminin oluştuğu ve arkadaşımızın yitirilmesinde bu etken olduğu yörede söylenir olmuştur¹. - . . .

İşçi kesimindeki yapı da, doğal olarak, bu yapıya uymaktadır. Genel olarak yarı işçi -yarı köylü niteliği taşıyan bu emekçi kitlenin, işveren ile ilişkilerinin sağlıklı bir yapı içinde bulunmasının objektif koşulları eksik kalmaktadır; Ortalama yıllık geliri 5' 6.000 TL. olan köylülerin toprak uğraşlarının yanında büyük kentlere çalışmak için gidişleri Biifer'in qelisiyle b'<»ük o«—"- '-· · ' ıştır. Ne varki genelde üretim politikası dışı bağımlı olan Biifer'in süreksiz ve istikrarsız üretiminden ötürü-YEREL EGEMENLERLE kurduğu ve karşılıklı çıkarlara dayanan ilişki köylüler üzerindeki etkenliği pekiştirmiştir. İşletmelere uzanan yolların köylülerin tarlalarından geçirilirken hiçbir ödentinin yapılmaması, köylünün tek geçimi ürünlerinin demir tozuyla etkilenmesi karşısında suskunlukları egemenlerin köylüler üzerindeki etkenliğinin bir sonucu olmuştur. Ancak değişen koşullar ve kitlelerin bilinçlenmesi bu etkenliği zaman zaman kırmaktadır. Köylülerin ve işçilerin haklarını alma yönündeki eylemlerinin, şirketle olan çıkarları son yılda azalan egemenlerce de onaylanması olağandır.

Sendika ve Bilfer

Çavdarlar olarak bilinen sülale bölgedeki SENDİKAL UĞRAŞI ellerinde bulundurmaktadır. Sendika ve Bilfer konusuna girmeden yarı işçi - yarı köylü kitleye Biifer'in uyguladığı yöneme açıklık getirelim.

İşçiler işe başlama yönündeki ilk adımda sömürüyle karşılaşılır. Kendilerine «işe alınması» yönünde ilk «olur» belgesi veren ocak şeflerinin angarya işlerinde çalışma zoruhdachriar. Ancak, birinde «başçavuşluk» belgesi bulunan bu şefler işletmece dinsel ve etkin gruplar dikkate alınarak seçilmiştir. Zira onlar işçilerin ücret almada uzun süre çalışmalarını bu farklılıklarını kullanarak sağlamaktadırlar. Gereğinde iskenderun ve Mardm yöresinde getirilen işçiler yöre işçilerine karşı kullanılarak sömürü yoğunlaştırılmıştır;

İşletmede çalışan işçilerin tümüne yakını hangi tür bir akitle çatıştığını bilemez. Sürekli mi? Geçici mi? Mevsimlik mi? Çünkü şirket merkezinde işe giriş belgelerini imzalarken imza atılan yerden başka yeri göremezler.

Yoksul köylü işe girdiği anda mutludur, kilometrelerce yolu yayan yürür. İş elbisesi, ayakkabı aramaz. Aylarca borç yapar bakkala, fırına: Ses çıkaramamasının, emeğinin karşılığını isteyememesinin nedeni köylü -işçiler şöyle Cevaplıyor :

«Bizi bir daha işe almaz. Yabana gitmemize sebep olmasın, başkalarıyla (!) başımızı derde sokmak istemiyoruz. Zaten biz hak aramaya kalktıkmi tokat yer döneriz. Fakirmiyiz, hakkımız yok. 38 yıl süren davalar durup dururken nereye şikayet edeyim

Arna bütün bunlara karşın işçiler yırtmışlar bu çemberi. Mayıs ayında direnişe geçmişler«

Ancak söylenildiği kadarıyla bu direnişe katılanların dosyasına kırmızı kalemlerle işaretler düşürülmüştü ve şirket yöneticileri arkadaşımızın.yitirilmesine neden olan işten çıkarılma işleminde bu işaretlere dikkat ettiklerini açıkça söyleyebiliyorlar.

Genelde ücretlerin geciktirilerek verilmesi işleminin doğurduğu bunalım, dilendiğinde dilediğine (!) uygulanan mevsimlik işçi uygulaması ile doruğuna ulaşmıştır. Ve işçilerin kendi sorunlarını kendilerinin çözümlene yönlü davranışları YEREL SENDİKANIN yetersizliğini kanıtlamaktadır.

Nitekim dünya krom fiyatlarındaki anormal artış, kuruluşun faaliyetlerinde değişiklik yapmasına neden olmuş, ağırlık krom üretimi ve nakliyatına verilince de doğal olarak bir demir ocağı tatil edilmiştir. Doğal diyoruz çünkü, bu yapı içinde «ocak kapatmanın yasal yöntemi »ni aramak yanlış oluyor. Bu kapatılma sonucu 180 işçinin işine son verilmiştir. Bu işten çıkarma, daha sonra belirli sayıda bir işçinin tekrar dönmesi belirli sürtüşmeleri doğurdu. Yerel Sendika kendini aşan işçi kitlesinin önüne geçemeyince durumu Ankara'daki genel merkezine kadar iletme zorunda kalıyor. Aldığı cevap «işçileri yatıştırmaya çalışın. Biz BİLFER ile burada görüşürüz.» oluyor/Görüşmelerden alınan cevabın ne olduğunu düşünemiyoruz, işçi eğitimi adı altında Ege ve Akdenizin sayfiye otellerinde gezi, eğlence düzenleyen kuruluşun sarı ilişkiler içinde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır kanısındayız.

Son olarak 32 işçinin çıkışı verilmiştir. Yukarıda belirttiğimiz gibi zaman zaman direnişlerde bulunan işçilerin özellikle işten çıkarılması bardağı taşıran son damla olmuştur. İşçiler kendilerine imzalatılmak istenilen «matbu dilekçeleri» kabul etmiyorlar. Alacaklarının verilmesini, ihbar ve kıdem tazminatlarının ödenmesini dilekçelerle şirkete iletirken bu yasal işlerliğin yerine getirilmemesine karşın iş yerini terk etmeyeceklerini de belirtiyorlar.

Burada sendika kesin olarak devreye giriyor. Sendika lideri arkadaşımız ile özel bir görüşme teklif ediyor. «Nesöleyeceksiniz herkesin önünde söyleyin...» yanıtına karşın sendika liderleri ısrarla yalnız görüşme isteminde bulunuyor. Arkadaşımızın bu istemi kabul etmemesi sonucu sendika liderleri kızgın bir yüzle oradan ayrılıyor. Kabul edilmeyen bu konuşma gerçekleşmiş olsaydı, sendika lideri arkadaşımız, za acaba şunları mı söyleyecekti? «Bakın Sabahattin Bey, bu işte fazla ısrar etmeyin. Biz bu güne dek bu tür anlaşmazlıkları merkezle anlaşarak giderdik. Siz buraya geldikten sonra, işler karıştı. Yukarının kararlarına neden uymuyorsunuz? Meseleyi fazla uzatmadan tatlıya bağlayalım, yoksa hoş olmayan olaylar olabilir. Haberiniz olsun...» Yoksa şunlar mı söylenirdi? «Beyefendi bu sorunları çözme yöntemleri çeşit çeşittir. Ve her tür çözüm geçerlidir bu yolda... Anlatabiliyor muyum? Siz aradan çeki İseniz iyi olur...» Belki de şunlarsöylenirdi kim bilir? «Bey siz bu işi fazla uzatmasanız iyi olur. Belirli sorunların sizin dışınızda sizden habersiz çözümlendiğini bilmiyor musunuz? Oyun bozanlığım bir gereği yok. Uzatmadan tatlıya bağlayalım.»

Evet bu konuşma eğer gerçekleşseydi şu ya da bu biçimde olabilirdi, önemli olan bu özel konuşma isteminin olay gününden bir gün önce olması ve bu istemin - İsrarla tekrarlanmış olmasıdır.

Maden Mühendisi Değerin Emek Orünü Olduğunun Bilincindedir...

Bir yandan yoğun sömürünün ezici baskısı ve işten çıkarılma, diğer yandan sarı ilişkilerin doğurduğu ters bilinçlenme ve kışkırtmalar ile, bu işten çıkarılan 32 işçi tüm olumsuzlukların NEDENİ olarak gösterilen arkadaşımıza doğru kanalize ediliyor. Saldıran grubun başında yöreye egemen sülalelerden birine mensup ve aynı zamanda sendika liderinin kardeşinin bulunması, (Edinilen bilgiye göre bu şahıs bir lumpen olup, ne işyeri ile bir ilişkisi bulunmakta ne de sendika ile bir ilişkisi...) daha önce belirtilenlerin ışığında düşünülmesi gereken bir noktadır.

Kafasına vurulan darbelerle «ÖLDÜ» diye bırakılan arkadaşımız, daha sonra hastaneye kaldırılıyor. Sigorta hastanesine götürülmesini isteyen doktor, durumunun ağırlığı karşısında yaralıyı kabul etmek zorunda kalıyor. Doktor Beyin davranışlarındaki kayıtsızlık, arkadaşımızı hastaneye götüren kişi tarafından belirtilmiştir. Emniyete verilen bilgi sonucu iki güvenlik görevlisi hastaneye geliyor. Ve yine aynı kişinin ifadesine göre, arkadaşımızın o anda kendinde olduğu ve de kendine vuranların kimler olduğunu ifade ettiği yolundadır.

Hastanede bunlar olurken, işletme avukatının savcılığa gönderdiği yazılı müracaat «Müracaatta bulunanın kendisi gelsin...» şeklinde yanılarak geri gönderiliyor. Bu kez işletme avukatı kendisi gidiyor savcılığa. Ve yazılı müracaatı tekrarlıyor. Savcı, «Vekaletname var mı?» diye soruyor. Vekâletname de kendisine iletilince, bu kez «Yaralının kendisi gelsin...» diye yeni bir istekte bulunuyor saygıdeğer savcı. Yaralının çok ağır durumda olması nedeniyle gelebileceği iletilince, görevini yapmak (!) zorunda kalan sayın savcı, işletme avukatını karakola gönderiyor. Karakoldan İsrarlar üzerine bir güvenlik görevlisi avukat ile birlikte olay yerinde gözlemlerde bulunuyor ve tutanak düzenliyor.

Cumartesi günü, yani olayın ertesi günü zanlılardan biri savcılığa, kendiliğinden teslim oluyor. Mayıs ayından bu yana süregelen işçi direnişleri üzerine işverene karşı işleme girme gereğini duymayan savcılık, ölüm olayından sonra, işletmeye yönelik takibat açmıştır.

Arkadaşımızın işletmedeki reorganizasyonu ve işçilerin ücretlerini alma yönünde olumlu davranışlarda bulunduğu kanıtlanıyor.

32 işçinin işine son verilışteki yanlış tutumu eleştirisi, zaman zaman merkeze gelerek zorla denilebilecek bir uğraşıyla sağladığı parayı işçilere götürmesi somut örnektir.

Ancak yörenin egemen güçleriyle, BİLFER'in sahibi Sadullah BİLGİN'in çıkar ilişkilerini görememesi ve uğraşlarını beraber çalıştığı işçi kitesine aktaramaması arkadaşımızın en büyük hatası olmaktadır.

İşçilerin ücret alamamışlarından doğan direnişlerde Sadullah BİLGİN'in telefonla «Sabahattin... Sabahattin... Ben Hekimhanlıları 10 sene ücret vermeden çalıştırırım. Bunları yaptırın sensin» diye seslenişi ve bu konuşmayı sendika başkanının yanında yapması şunu bir kez daha açıklamaktadır:

— **SADULLAH BİLGİN (Bilfer'in sahibi) yörenin egemen güçleriyle çıkar bağlarını kurmuştur ve arkadaşımız bunları zedelemektedir.**

Burada şunu açıklamakta yarar görmekteyiz; Arkadaşımızın reorganiizasyon yönlü çalışmaları ve egemen çevrelerin «haraç» niteliği de taşıyabilecek çıkarlarını zedelemesi **SADULLAH BİLGİN**'cede olumlu karşılanmış olabilir. Çünkü başarılı olduğu süreçte **BİLFER**'in, kâr oranı yükselecektir.

Bu nedenle arkadaşımız sürekli ileriye sürülmüş ve bir boy hedefine dönüştürülmüştür. Çıkarlarının sürekliliğini şirket yönetimini ele almakta gören ve yarı işçi - yarı köylü kitleler üzerindeki etkenliğini sağlamak isteyen egemen güçlerce sosyal patlama arkadaşımıza yöneltmiştir.

Birkez daha belirtiyoruz.

— Maden Mühendisleri üretilen değere beyin ve beden gücüyle katılan kişilerdir. İşveren veya işveren vekili değillerdir. Yerimiz çalıştırınların değil, çalışanların yanındır.

YÖNETİM KURULU